

GÖREME

MİLLİ PARK STATÜSÜNÜN
KALDIRILMASI KARARI:

MEKANSAL BİR DEĞERLENDİRME

CEREN GAMZE YAŞAR

Ekoloji
Kolektifi

GÖREME

MİLLİ PARK STATÜSÜNÜN KALDIRILMASI KARARI :

MEKANSAL BİR DEĞERLENDİRME

CEREN GAMZE YAŞAR

Göreme Milli Park Statüsünün Kaldırılması Kararı: Mekansal Bir Değerlendirme

Hazırlayanlar: Ceren Gamze Yaşar

Yayınlayan: Ekoloji Kolektifi Derneği

Basım Tarihi: Ekim, 2019

Tasarım: Cömert Uygur Erdem

Kapak Fotoğrafı: John Cameron/Unsplash.com

Kategori: Rapor

Ekoloji
Kolektifi

EKOLOJİ KOLEKTİFİ DERNEĞİ

📍 Nergiz Sok. No:2/5 Çankaya/Ankara

☎ +90 (312) 425 7764 ✉ iletisim@ekolojikolektifi.org

🌐 ekolojikolektifi.org 🐦 @ekolojikolektif 📘 ekoloji.kolektifi

Ceren Gamze Yaşar

ODTÜ Kentsel Politika Planlaması ve Yerel Yönetimler Ana Bilim Dalı doktora öğrencisi,

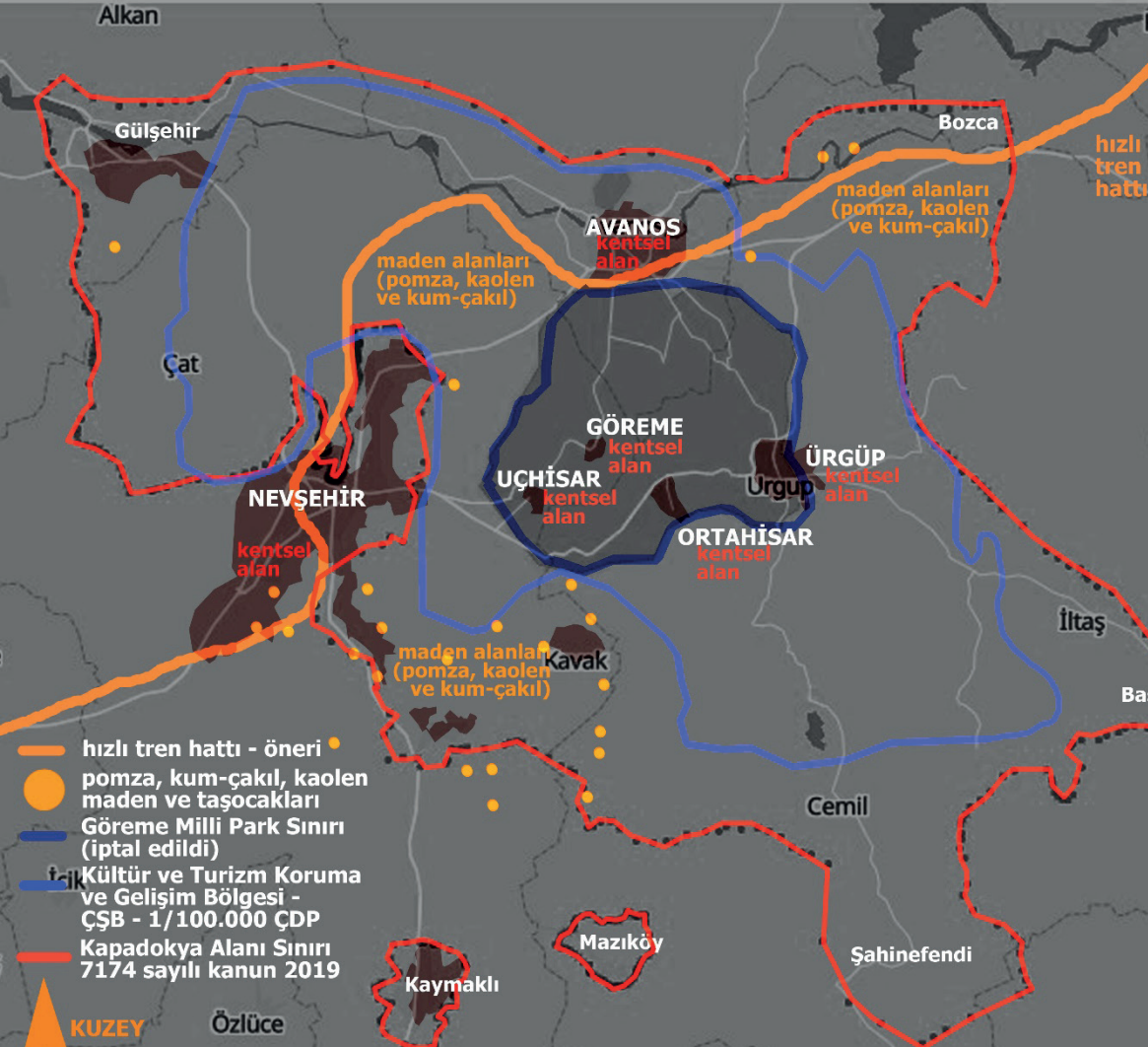
2007 yılında ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nden mezun oldu,

Şehir Plancıları Odası Genel Merkezde Genel Sekreter Yardımcısı olarak, ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümünde Araştırma Görevlisi olarak çalıştı, Şehir Plancıları Odası Genel Merkezi Yönetim Kurulu Üyeliği yaptı, 2015-2016 akademik yılında Fulbright burslusu olarak UPenn'de (Filadelfiya - Amerika) ziyaretçi araştırmacı olarak çalıştı,

2009'dan bu yana Ekoloji Kolektifi Üyesi,

6360 Sayılı Büyükşehir Yasası etkisi altında mekan üretimi ve tarımsal üretim arasındaki çelişkiler üzerine doktora tezini yazıyor.

GÖREME MİLLİ PARK STATÜSÜNÜN KALDIRILMASI KARARI: MEKANSAL BİR DEĞERLENDİRME

Harita 1. Milli Park'tan Alan Yönetimine Göreme-Kapadokya

Kaynaklar: www.geodata.gov.tr Ekim 2019, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
1/100.000 Ölçekli Kırşehir-Nevşehir-Niğde-Aksaray Planlama Bölgesi Çevre
Düzeni Planı, 7174 sayılı Kapadokya Alanı Hakkında Kanun'un Ekinde (Ek.1)
verili koordinatlar, Kayseri-Antalya Hızlı Tren Projesi ÇED raporu, 2019.

Göreme Tarihi Milli Parkı, bugüne kadar üç yasal statüye aynı anda sahipti, 1. Mili Park, 2. Doğal SİT ve 3. Unesco Dünya Miras Listesi. Bu üç statüden milli Park olma durumu Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 22.10.19 tarihinde kaldırıldı. Kaldırılan Milli Park'ın sınırları yukarıda harita 1.'de lacivert ile sınırlandırılmış alanda görülebilir. Alan 25.11.1986 yılında Milli park ilan edilmiş, toplam 9614 hektarlık bir alan ve Unesco Dünya Mirası olma statüsüne 2013 yılında kavuşmuş¹. Bölge iç Anadolu step formasyonu içinde yer alıyor, yarı-kurak iklime ve bozkır ile kuraklığa dayanıklı çalı ve ağaçlardan oluşan bir bitki örtüsüne sahip². Alan doğal özelliklerinin yanı sıra (Peri bacaları ve mağaralar; bkz. Ek. 5) köklü bir tarihi ve kültürel mirasa da sahip (yeraltı şehirleri, Hititler ve Asurlardan günümüze kadar gelen, pek çok uygarlık ve devlet görmüş neredeyse kesintisiz yerleşim alanı) bir bölge. 23.05.2019 tarihinde alan 7174 no'lu Kapadokya Alanı Hakkında Kanun ile "Kapadokya Alanı" ilan edilmiş ancak bu alanın sınırları yukarıdaki milli park sınırlarından farklı tanımlanmış (bkz. Yukarıdaki haritada koyu turuncu ile çerçevelenmiş alan). Bunun yanı sıra, Milli Parkı da içine alan çok daha geniş bir alan 1/100000 Ölçekli Planda ve 2006 yılında Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi ilan edilmiş (bkz. Harita 1. Mavi işaretli alanlar ve bkz. Ek. Harita 1. 1/100000 ölçekli Çevre Düzeni Planı, 2006 – Çevre ve Şehircilik Bakanlığı – turuncu, dikey taralı alanlar).

Bu mekânsal bilgiler, planlar ve projeler ışığında bakıldığında Göreme bölgesinin Milli Park olmaktan çıkarılması ile ilgili şu sonuçlar ortaya çıkıyor:

1. Bölge önemli bir kültürel, tarihi ve doğal miras alanı, Kapadokya bölgesi Milli Park alanı dışında da pek çok tarihi-kültürel alana ve Göreme benzeri jeolojik yer biçimlerine benzer doğal alana sahip. 7174 Sayılı Kanun ile tanımlanmış Kapadokya Alan Sınırı bu açıdan daha geniş bir coğrafyayı, bahsi geçen doğal, kültürel ve tarihi değerleri de kapsayacak şekilde genişletiyor. Ancak bu genişletmeyi yaparken alan içinde en dikkat çekici bölge olan Göreme Milli Parkı alanını statüsünden ve koruma kalkanından mahrum bırakarak, daha esnetilebilir kurallara sahip olan Kapadokya Alanı statüsüne indiriyor. Kapadokya alanı içinde genişlemekte olan kentsel alanlar (Nevşehir başta olmak üzere) madenler ve taşocakları, hızlı tren için önerilen ve ciddi bir jeolojik müdahale gerektiren güzergah da bulunmakta ve tüm bu doğa ile farklı ilişki kuran alanları tek

1 <http://bolge8.ormansu.gov.tr/8bolge/AnaSayfa/birimler/MilliParklarSbMud/MilliParklarSbMud.aspx?sflang=tr>

2 Orman ve Su İşleri Bakanlığı 8. Bölge Müdürlüğü (2013) NEVŞEHİR TURİZMİNİN ÇEŞİTLENDİRİLMESİNE YÖNELİK EKO TURİZM EYLEM PLANI 2013-2023, Nevşehir Şube Müdürlüğü/NEVŞEHİR.

bir alan altında birleştiriyor. Başka bir deyişle, iptal edilen Göreme Milli Parkı sınırlarında kalan alan ile Nevşehir ilinin çeperinde kalıp yapılaşmaya (konut, ticaret veya turizm amaçlı) açılan alan arasında imara açılma yönünden ne tür farklılıkların olacağı tanımlanmıyor ve imara açılma durumuna karşı Göreme Milli Parkı için bir koruma mekanizması önerilmiyor. Mevcut olan kaldırılıyor (koruma kalkanı değerlendirmesi konusunda bkz şehir Plancıları Odası Aıklaması³).

2. Aynı koruma kalkanı sorunu Kapadokya Alanı ve evre Düzeni Planında Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişme Bölgesi alanı için de geçerli. Kapadokya alanı Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişme Bölgesini de kapsıyor ve bu bölge de görece daha fazla koruma kalkanına sahipti. Örneğin bu bölge içinde kalan yerleşimlere evre Düzeni Planında bu alanda kaldıkları için gelişme alanı (yeni imara ve yapılaşmaya açılacak alan) nerilmemişti (bkz. Ek 2. Tablo 1). Kapadokya Alanı için böyle bir sınırlandırma görülmüyor ve korunması gereken bu alan içinde kentsel gelişim, konut, otel ve benzeri turizm ve ticaret alanları önerilmesi olasılığı bulunuyor. Madencilik ve Turizm faaliyetleri içinde bulunan Nizipoğlu Holding'in "balon biçimindeki" yörenin mimarisini ve genel olarak mimari estetik ilkelerini göz ardı eden oteli ile ilgili haberler bu tehdidi kanıtlar nitelikte örneklerden sadece biri (bkz. Özgür, B. 28 Mayıs 2019)⁴.

3. Yapılaşma, artan otel ve konut yapısı miktarı ile kaçınılmaz olarak gelen bir konu da inşaat için kullanılan malzemeler. Kapadokya jeolojik yapısı itibariyle pek çok pomza ve kum-çakıl ocağına sahip bir alan, her ne kadar bölgeden çıkarılan pomza taşı genel olarak tekstil sektöründe kullanılsa da bölgede yürütülecek yeni inşaatlar ve özellikle hızlı tren inşaatı için bölgedeki doğal kaynakların kullanılma ihtimali yüksek. Antalya-Kayseri Hızlı tren inşaatı için Bozca'daki kum-çakıl ve taş ocaklarının kullanılacağını biliyoruz (bkz. İlgili ÇED raporu⁵). Hızlı Tren inşaatının leği düşünüldüğünde ve buna koruma kalkanı kalkan alanlarda yeni açılacak otel, ticaret ve konut alanları eklendiğinde kum, çakıl ve taş ihtiyacının katlanarak artacağı ve bunun da bölgede yeni taşocağı faaliyetlerini hızlandıracağını ve mevcut ocakların kapasite artırımına gideceğini dolaşısıyla daha geniş alanlara sırayacağını öngörmek mümkün. Böyle

³ http://www.spo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=9880&tipi=3&sube=0

⁴ <https://www.gazeteduvar.com.tr/yazarlar/2019/05/28/insaat-kurudu-gelsin-kapadokya/> ve bkz. http://nizipliogluholding.com/?page_id=1022

⁵ <http://eced.csb.gov.tr/ced/jsp/eki/20063>

bir durumda, bu durumun da Kapadokya bölgesi gibi ciddi bir jeolojik değere sahip alanın tahribatını hızlandırması kaçınılmaz.

4. Bölgeden geçen ve Nevşehir ili sınırları içinde Acıgöl, Merkez, Avanos ve Ürgüp yerleşimlerinde durak öneren hızlı tren projesi aynı zamanda kaldırılan Milli Park alanının hemen bitişiğinde bir hızlı tren şantiye alanı planlıyor ve bu hattın yapı malzemesi ihtiyaçlarını da alanın kuzeydoğusunda kalan Bozca yerleşimindeki taş ocaklarından karşılamayı öneriyor. Aynı Bozca yerleşimi geçtiğimiz aylarda kabul edilen ve Milli Parkın yerine alanı koruyacağı söylenen Kapadokya Alanı sınırları içine de alınmış durumda. Eğer bu alan koruma amacıyla ilan edilmişse koruma alanı içinde yoğun biçimde kullanılacak bir taş ocağı bulunması sorun teşkil etmekte midir? Taşocağı olarak kullanılacaksa ve korumaya değer bir coğrafyaya sahip olmadığı düşünülüyorsa Bozca ve çevresi neden bu sınırlar içine alınmıştır? Benzer biçimde Kapadokya alanı içinde kalan pek çok taşocağı var (bkz. Yukarıdaki haritada sarı noktalar) bu taşocakları kullanılmaya devam edecekse bu koruma işlevi ve hatta turizm sıklıkla koruma ile çelişen ve yapılaşma taraftarı bir kullanım olmasına rağmen turizm geliştirme işlevi ile dahi çelişmektedir (bkz. Ek 4. Pomza taş ocaklarından Google Uydu Fotoğrafları, Ekim 2019).

5. Yine Bölgeden geçen hızlı tren projesinin bizzat kendisi mevcut yaşayan nüfusların ulaşım sorununu incelemek yerine bölgede hızlı ve büyük ölçekli kitlesel turizmi geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda Nevşehir, Acıgöl, Avanos ve Ürgüp yerleşimlerine önerilen duraklardan geçen hızlı tren hattı, eğim ve dönüş açıları konusunda toleranslı ve esnek olmayan yapısı ile alanı yatay ve dikeyde neredeyse dümdüz ederek geçecek bu da alandaki jeolojik değerlerin, yer biçimlerinin, tarihi ve kültürel mirasın zarar görmesine yol açacaktır. Başka bir deyişle bu tip projeler bindiği dalı kesmekte ve işin başında zaten yörenin turizm faaliyetini yürütmesini sağlayan değerlere “turizmi arttırmak için yapıyoruz” bahanesi ile zarar vermektedir. Proje kapsamında sadece Nevşehir’i de kapsayan Aksaray-Kayseri kesiminde 12 adet tünel, 8 adet köprü, 7 adet viyadük, 55 adet altgeçit ve 106 adet üstgeçit planlanmıştır⁶, bunca yapı bölgenin çehresini ciddi biçimde değiştirecektir.

6 <http://eced.csb.gov.tr/ced/jsp/ek1/20063>

MİLLİ PARKLARLA İLGİLİ HUKUKİ NOTLAR

Milli park nedir?

1. Milli parklar, “bilimsel ve estetik bakımından, milli ve milletlerarası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçalarını” ifade etmektedir. Bu nedenle milli parklar, yapısal özelliklerinin yanısıra işlevsel ve idari niteliği bulunan korunan alanlardır. Söz konusu nitelikleri gereği milli parklar için koruma - kullanma dengesi, alanın niteliğini devam ettirmeyi hedefleyerek kurulabilir. Kaynak değerleri ile koruma ve kullanma esaslarının belirlenmesinde, ilmi ve teknik araştırmalara en geniş ölçüde yer verilir. Kaynakların tabii karakterinin mutlak korunması ve devamlılığı sağlanır.

Milli park ilan edilecek alanların özellikleri nelerdir?

2. Milli park ilan edilecek alanlar,

a - Tabii ve kültürel kaynak değeri ile rekreasyonel potansiyeli, milli ve milletlerarası seviyede özellik ve önem taşıyan; b - Kaynak değerleri, gelecek nesillerin miras olarak devralacakları ve sahip olmaktan gurur duyacakları seviyede önemli; c - Kaynak değerleri tahrip olmamış veya teknik ve idari müdahalelerle ıslah edilebilir durumda olan; d - Saha büyüklüğü, kaynak değerleri kesafeti yönünden, özel haller ve adalar dışında, en az 1000 hektar ve bu alan bütünüyle koruma ağırlıklı zonlardan meydana gelmiş yerlerdir. Söz konusu asgari saha büyüklüğüne idari ve turistik amaçlı geliştirme alanları dahil değildir.

Bir alan nasıl milli park olur?

3. Bir alanın milli park olarak ilanı, Orman ve Su İşleri Bakanlığınca milli park karakterine sahip olduğu tespit edilen alanlarda, Cumhurbaşkanlığı kararı ile gerçekleşir.

Milli parklarda yapılamayacak faaliyetler nelerdir?

4. Milli parklarda,

- a) Tabii ve ekolojik denge ve tabii ekosistem değeri bozulamaz,
- b) Yaban hayatı tahrip edilemez,
- c) Bu sahaların özelliklerinin kaybolmasına veya değiştirilmesine sebep olan veya olabilecek her türlü müdahaleler ile toprak, su ve hava kirlenmesi ve benzeri çevre sorunları yaratacak iş ve işlemler yapılamaz,
- d) Tabii dengeyi bozacak her türlü orman ürünleri üretimi, avlanma ve otlatma yapılamaz,
- e) Onaylanmış planlarda belirtilen yapı ve tesisler ve Genelkurmay Başkanlığınca ihtiyaç duyulacak savunma sistemi için gerekli tesisler dışında kamu yararı açısından vazgeçilmez ve kesin bir zorunluluk bulunmadıkça her ne suretle olursa olsun hiçbir yapı ve tesis kurulamaz ve işletilemez veya bu alanlarda var olan yerleşim sahaları dışında iskan yapılamaz,
- f) Tabii denge ve manzara bütünlüğünü bozacak ve tabii çevrenin bakir karakteri ile bağdaşmayacak hiçbir faaliyete izin verilmez,
- g) Kullanma ve yararlanma şartları ve seviyesi belirlenirken taşıma kapasitesinin dışına çıkılmaz.

Milli parklarda izin verilen faaliyetler nelerdir?

5. Özel hallerde;

- a) Düzenli tarım ve mevcut iskan alanları ile bunları çevreleyen kırsal manzara dokusu, kültürel ve tabii kaynakların korunması ve değerlendirilmesinde tezat teşkil etmemesi halinde bu arazi kullanımlarının devamlılıklarını temin üzere planlarında gerekli hükümler getirilir ve bu hükümlere göre özel mülkiyet tasarruflarına izin verilebilir.
- b) Milli parklar ve tabiat parklarında gerçek ve tüzel kişiler lehine, Yönetmelikte düzenlenen şartların sağlanması halinde, izinler verilebilir.
- c) Üretim, otlatma ve avlanma faaliyetlerine ve kaynakların korunması geliştirilmesi ve devamlılığını sağlayacak teknik faaliyetlere, Kanununun 13

üncü maddesinde belirtilen esaslar dahilinde ve mutlak koruma zonları dışında izin verilebilir.

- d)** Kamu yararı açısından vazgeçilmez ve kesin bir mecburiyet doğması halinde, planda yer almayan herhangi bir yatırım projesinin uygulanmasına, projenin çevreye yapacağı tesir etüd edilerek, çevre ve kaynak koruma politikalarıyla kabul edilemez bir tezat teşkil etmeyeceğinin tesbit edilmesi halinde, planda gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra Bakanlıkça izin verilebilir. Ancak; içme suyu temini açısından yapımı aciliyet gösteren ve kamu yararı açısından vazgeçilmez ve kesin bir zorunluluk arzeden tesisler için uzun devreli gelişme planı/gelişme planı şartı aranmaz. İlgili kurumların görüşleri alındıktan sonra yapılan bu tesisler uzun devreli gelişme planlarına/gelişme planlarına işlenir.

Ayrıca,

- e)** Bu yerler sadece koruma, yönetim, araştırma, ziyaretçi, tanıtım tesis ve hizmetleri ile donatılır; bu tesisler ile kaynak amenajmanı ve restorasyon esasları planlarında belirtilir.
- f)** Tabii ve kültürel kaynaklara, kaynak değerini bozmayacak, ancak tamamlayıcı ve restorasyon amaçlı müdahalelerde bulunulabilir.

Milli Parklarda maden ve petrol kanunları gereğince araştırma ve işletme ruhsatnamesi veya imtiyazı verilebilir mi?

6. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun ilgili hükümleri saklı kalmak kaydıyla Cumhurbaşkanlığı kararı ile verilebilir. Araştırma ve işletme faaliyetlerinde bu yerlerin korunması amacıyla riayet edilecek hususlar Orman ve Su İşleri Bakanlığınca belirlenir.

Milli Parklar turizm bölgesi içinde olabilir mi?

6. Turizm bölge, alan ve merkezleri içinde ve dışında kalan milli parklar vardır.

Milli Parklar nasıl işletilir?

7. Milli park olarak belirlenen yerlerin özellik ve nitelikleri gözönünde tutularak, koruma ve kullanma amaçlarını gerçekleştirmek üzere, kuruluş, geliştirme ve işletilmelerini kapsayan gelişme planı hazırlanarak alan planlanarak işletilebilir. Bu plan, alanın yönetimine temel dayanak

olarak kabul edilir.

Uzun devreli gelişme planı nedir?

8. Mekânsal planlama kademelenmesinde yer almayan, planlara girdi sağlayan ve imar planı kararlarına veri oluşturan veya gerektiğinde mekânsal planların uygulanmasına yönelik araç ve ayrıntıları da içerebilen, stratejik plan yaklaşımı ile gerektiğinde şematik ve grafik planlama dili kullanılarak yapılan, plan paftası, eylem planı ve planlama raporu ile bütün olan çalışmalardır.

Gelişme planları nasıl hazırlanır?

9. Gelişme planları, ilgili bakanlıkların olumlu görüşleri ve gerektiğinde fiili katkılarıyla, Orman ve Su İşleri Bakanlığınca hazırlanır ve yürürlüğe konur.

Gelişme planı uyarınca iskan ve yapılaşmaya konu olacak yerler için, imar mevzuatına göre imar uygulama planları, milli park gelişme planı hüküm ve kararlarına uygun olarak hazırlanır veya hazırlattırılarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığının onayı ile yürürlüğe konulur.

Turizm bölge, alan ve merkezlerinde, turizm yatırımlarına ilişkin plan kararları Çevre ve Şehircilik ile Orman ve Su İşleri Bakanlıklarının görüşü alınarak sonuçlandırılır.

Turizm bölge, alan ve merkezleri dışında kalan milli parklarda turizm tesisi yapılması mümkün müdür?

10. Kamu yararı olmak şartıyla ve plan dahilinde, turistik amaçlı bina ve tesisler yapmak üzere gerçek ve özel hukuk tüzelkişileri lehine Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Orman ve Su İşleri Bakanlığınca izin verilebilir. Bu izin üzerine gerçek ve özel hukuk tüzelkişileri lehine tesis edilecek intifa hakkı süresi kırk dokuz yılı geçemez. Milli parklarda gelişme planları kesinleşmeden izin verilemez.

Milli Parkların yönetiminde önemli ayırt edici özellik nedir?

11. Milli Parkların koruma-kullanma ilişkisi, multi-disipliner bir çalışmayla hazırlanan, uzun süreli, sosyo-ekonomik verilerle arazi kullanım kararları arasında ilişki kuran gelişme planlarıyla kurulmaktadır. Milli Parkların yönetiminin katılımcı süreçlere ve uzman desteğine açık uzun süreli planlara dayanması önemli bir özelliktir. Milli parklar-

da geçerli planlarda idarelerin yetki alanları kapsamında yapacakları tüm değişikliklerde uzun dönemli gelişme planlarını esas almalarının gerekmesi, bu plana uygun izin süreçlerini işletmek zorunda olmalarına anlamına gelmektedir.

Göreme'nin de içinde bulunduğu alan ne zaman milli park statüsünü kazanmıştır?

12. 30.10.1986 tarih ve 86/III35 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Ürgüp, Göreme, Uçhisar, Ortahisar, Zelve ve Çavuşin yerleşimleri ve Güvercinlik Vadisi, Aşk Vadisi, Kılıçlar Vadisi, Kızılvadi ve Meskender Vadisi'nin bulunduğu yerler milli park olarak ilan edilmiştir.

Göreme Milli Parkı'nın bulunduğu alanda başkaca alan statüsü tanımlanmış mıdır?

13. 06.01.2005 tarih ve 25692 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak bölge Nevşehir-Kapadokya Kültür Turizm Gelişim Bölgesi ilan edilmiştir. Bu ilanla birlikte Kültür ve Turizm Bakanlığı da alanda imar planlama sürecinde yetkili idarelerden biri olmuştur.

Göreme Milli Parkı'nın uluslararası koruma statüsü var mıdır?

14. 1985 tarih ve 357 liste sayısı ile UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer almaktadır. Bu alanlar içinde, Göreme Milli Parkı'nın yanı sıra, Derinkuyu ve Kaymaklı Yeraltı Şehirleri, Karain Güvercinlikleri, Karlık Kilisesi, Yeşilöz Teodoro Kilisesi ve Soğanlı Arkeolojik Alanı yer almaktadır.

Göreme Milli Park statüsü ne zaman ve nasıl değişti?

15. 22 Ekim 2019 Tarihli ve 30926 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 1673 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı'yla Göreme Vadisi ve çevresindeki alanın milli park olarak belirlenmesi hakkındaki 1986 tarihli Bakanlar Kurulu kararının yürürlükten kaldırılmasıyla Göreme, Milli Park statüsünden çıkarılmıştır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı Göreme Milli Parkı statüsünün kaldırılmasına dair işlemin gerekçesini nasıl açıkladı?

16. Bakanlık yaptığı yazılı açıklamada, Kapadokya Alanında arkeolojik, kentsel, doğal sit alanları, kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgesi ve milli park gibi birçok farklı koruma statüsünün bir arada bulunma-

sının alanda zamanla yetki karmaşasına neden olduğunu ifade etmektedir.”

Kapadokya Alan Başkanlığı ile ilgili temel mevzuat nedir?

17. 1 Haziran 2019 tarihinde yayımlanan 38 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesidir.

Kapadokya Alan Başkanlığının hukuki mahiyeti nedir?

18. Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde verilen görevleri yürütmek üzere, kamu tüzel kişiliğini haiz, özel bütçeli, Bakanlık ile ilgili, idaredir.

Kapadokya Alan Başkanlığının kuruluş amacı nedir?

19. 38 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 1. maddesine göre, amacı 23/5/2019 tarihli ve 7174 sayılı Kapadokya Alanı Hakkında Kanuna ekli harita ve koordinat listesinde sınırları belirtilen Kapadokya Alanının tarihi ve kültürel değerleri ile jeolojik/jeomorfolojik dokusunun ve doğal kaynak değerlerinin korunmasını, yaşatılmasını, geliştirilmesini, tanıtılmasını, gelecek kuşaklara aktarılmasını, planlanmasını, yönetilmesini ve denetlenmesini sağlamaktır.

Göreme Milli Parkı'nın bulunduğu alan neden Kapadokya Alan Başkanlığının yetki alanına girdi?

20. Milli Park statüsü kaldırılan alan, Kapadokya Alanı Hakkında Kanuna ekli haritada gösterilen alan sınırları içinde kaldığı için yetkili tek idare Alan Başkanlığı oldu.

Kapadokya Alan Başkanlığı'nın görev ve yetkileri nelerdir?

21. a) Kapadokya Alanının tarihi ve kültürel değerleri ile doğal kaynak değerlerinin ve jeolojik/jeomorfolojik dokusunun korunması, yaşatılması, geliştirilmesi, tanıtılması, gelecek kuşaklara aktarılması, planlanması, yönetilmesi, denetlenmesi, alan içindeki turizm faaliyetlerinin planlanması, geliştirilmesi ve teşvik edilmesini sağlamak,

b) Geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartlarını hazırlayarak Komisyona sunmak,

c) Kapadokya alan planlarına esas hâlihazır haritaları ve jeolojik/jeoteknik etütleri yapmak veya yaptırmak,

ç) Kapadokya alan planlarını yapmak, yaptırmak, tadil etmek, ettirmek ve üst ölçekli planlar hariç onamak veya resen onamak, meri planların uygulamasını denetlemek,

d) Kapadokya Alanında Komisyonca uygun bulunan projelere ilişkin uygulamaların onaylı projesine uygunluğunu denetlemek,

e) Kapadokya Alanında 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu

kapsamında; kültür varlıklarını koruma bölge kurulu müdürlüklerine, koruma uygulama ve denetim bürolarına ve çevre ve şehircilik il müdürlüklerine verilen görev ve yetkileri yürütmek,

f) Kapadokya Alanındaki korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile sit alanlarının tespitini yapmak,

g) Kapadokya Alanında yer alan korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının, peri bacalarının ve yer altı şehirlerinin korunması, tadilatı, tamirata ve esaslı onarımları ile iyileştirilmesine yönelik her türlü iş ve işlemleri yapmak veya yaptırmak, gerekli güvenlik önlemlerini almak veya aldirmek,

ğ) Kapadokya Alanında Başkanlık idari binalarının her türlü proje ve uygulamalarını yapmak veya yaptırmak,

h) Kapadokya Alanında geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları ile meri planlara ve Komisyon kararlarına aykırı her türlü uygulamanın giderilmesini sağlamak, gerektiğinde aykırı uygulamaya konu yapı ve tesisleri yıkmak veya yıktırmak,

ı) Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikte belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde Kapadokya Alanında turizm amaçlı sportif faaliyette bulunacak turizm işletmelerinde aranacak nitelikleri belirlemek ve bu faaliyetleri denetlemek,

İ) Kapadokya Alanında bulunan Hazine ile kamu kurum ve kuruluşlarının özel mülkiyetindeki taşınmazların satışı, trampası, arsa veya kat karşılığı inşaat yaptırılması, kiraya verilmesi, ön izin verilmesi ve üzerlerinde irtifak hakkı kurulması, Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin kiraya verilmesi, ön izin ve kullanma izni gibi işlemler hakkında görüş bildirmek,

J) Kapadokya Alanında ihtiyaç duyulması halinde kamulaştırma işlem-

lerini yapmak,

k) Kapadokya Alanında 2863 sayılı Kanun kapsamı dışındaki araştırma, sondaj, kazı ve diğer bilimsel araştırmaları ve etütleri yapmak veya yaptırmak,

l) Kapadokya Alanının tanıtımına yönelik olarak yurtiçinde ve yurtdışında her türlü yazılı, görsel ve işitsel eserleri yapmak, yaptırmak, hizmete sunmak ve bu eserlerin fikri ve sınai haklarına yönelik iş ve işlemleri yürütmek,

m) Kapadokya Alanına ilişkin Bakanlıkça talep edilen bilgi, belge ve raporları hazırlamak,

n) 7174 sayılı Kanununun 8 inci maddesi çerçevesinde, Kapadokya Alanı içinde yasaklanan fiillerin ve bunlara verilecek idari para cezalarının tespiti ve uygulanmasına yönelik iş ve işlemleri yürütmek,

o) Bakanlığa bağlı ören yerleri ve müzeler dışındaki taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarının öğretim, eğitim, bilimsel araştırma, tanıtma ve ticari gelir elde etme amacı ile fotoğraflarının ve filmlerinin çekilmesi, mulaj ve kopyalarının çıkartılması ile ilgili izinlerin verilmesine yönelik iş ve işlemleri yürütmek,

ö) Kapadokya Alanında işletmelerce yürütölen balonla ticari havacılık faaliyetlerinin yer ve lojistik hizmetlerini projelendirmek, düzenlemek ve denetlemek,

p) Halkla ilişkiler, basın ve medya konusundaki iş ve işlemleri yürütmek,

r) Kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler ve özel sektörle işbirliği yapmak,

s) Yürütölen hizmetlere ilişkin yıllık çalışma programı ve stratejik planlamaları yapmak,

ş) Komisyonun sekretarya hizmetlerini yürütmek.

Ayrıca;

ı sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde doğal sitler ve tabiat varlıkları ile ilgili olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğüne verilen görevleri yerine getirmek.

Kapadokya Alan Başkanlığı'nın görev ve yetkisi içinde kalan Göreme'de Milli Park statüsünün devam etmesi mümkün müydü?

22. Evet.

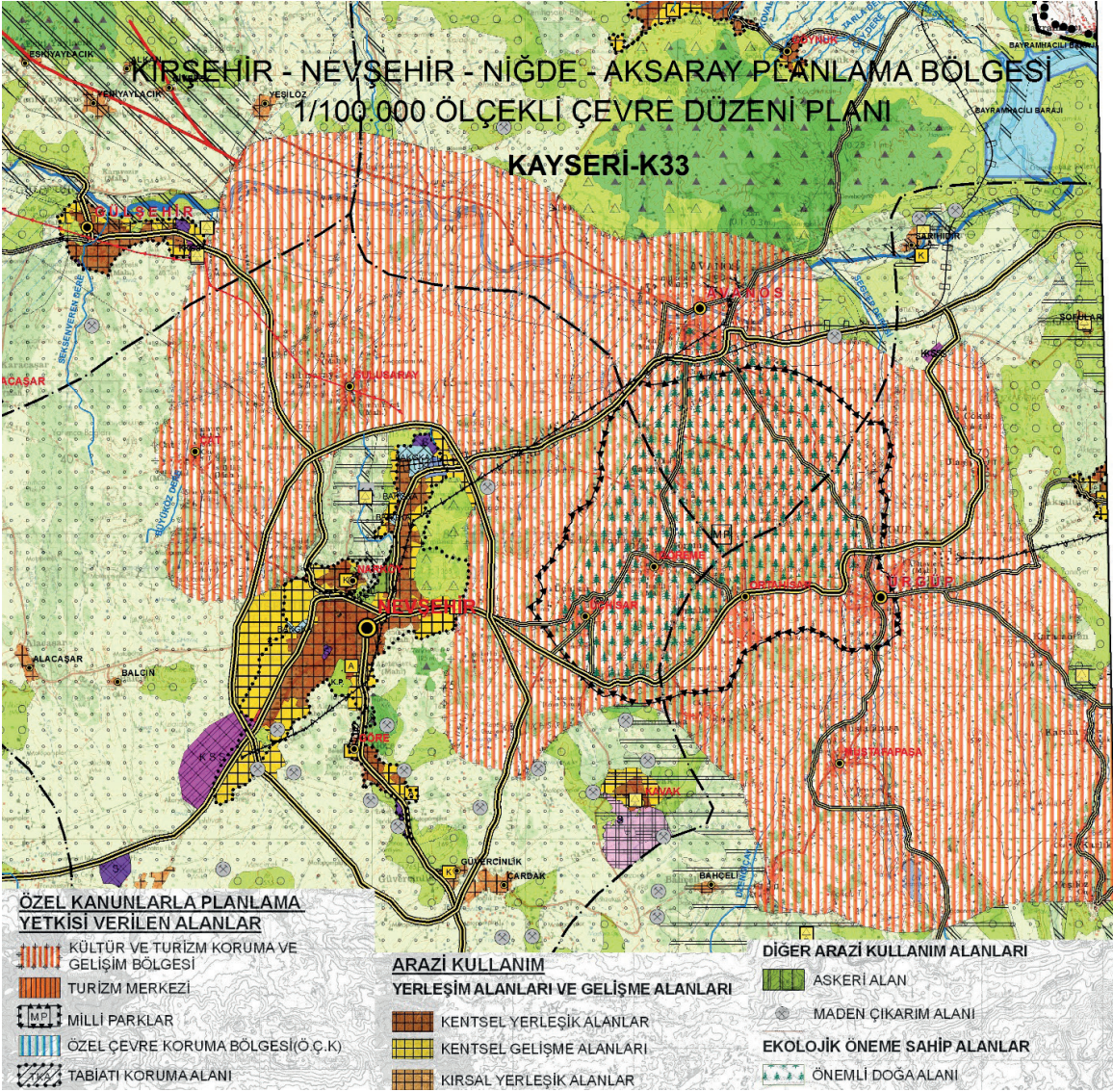
Korunan alan statülerinin çakışması mümkün müdür?

23. Bir alanda birden çok koruma statüsü olması mümkündür. Bir alan sit, milli park vs gibi birden çok korunan alan statüsüne sahip olabilir. Bu durumda alan ilgili idarelerin yetki alanları kapsamında ve birden fazla yönden korunabilir. Bu durumda alanın yönetimine hakim ilkeleri koruma amacı taşıyan yönetim planları belirler.

Milli Parklarda hazırlanması gereken Uzun Dönemli Gelişim Planları, alanın korunmasına ve birden fazla yetkili idarenin uyumlu çalışmasına uygun hazırlanabilir mi?

24. Evet.

Ek 1 Harita 1.

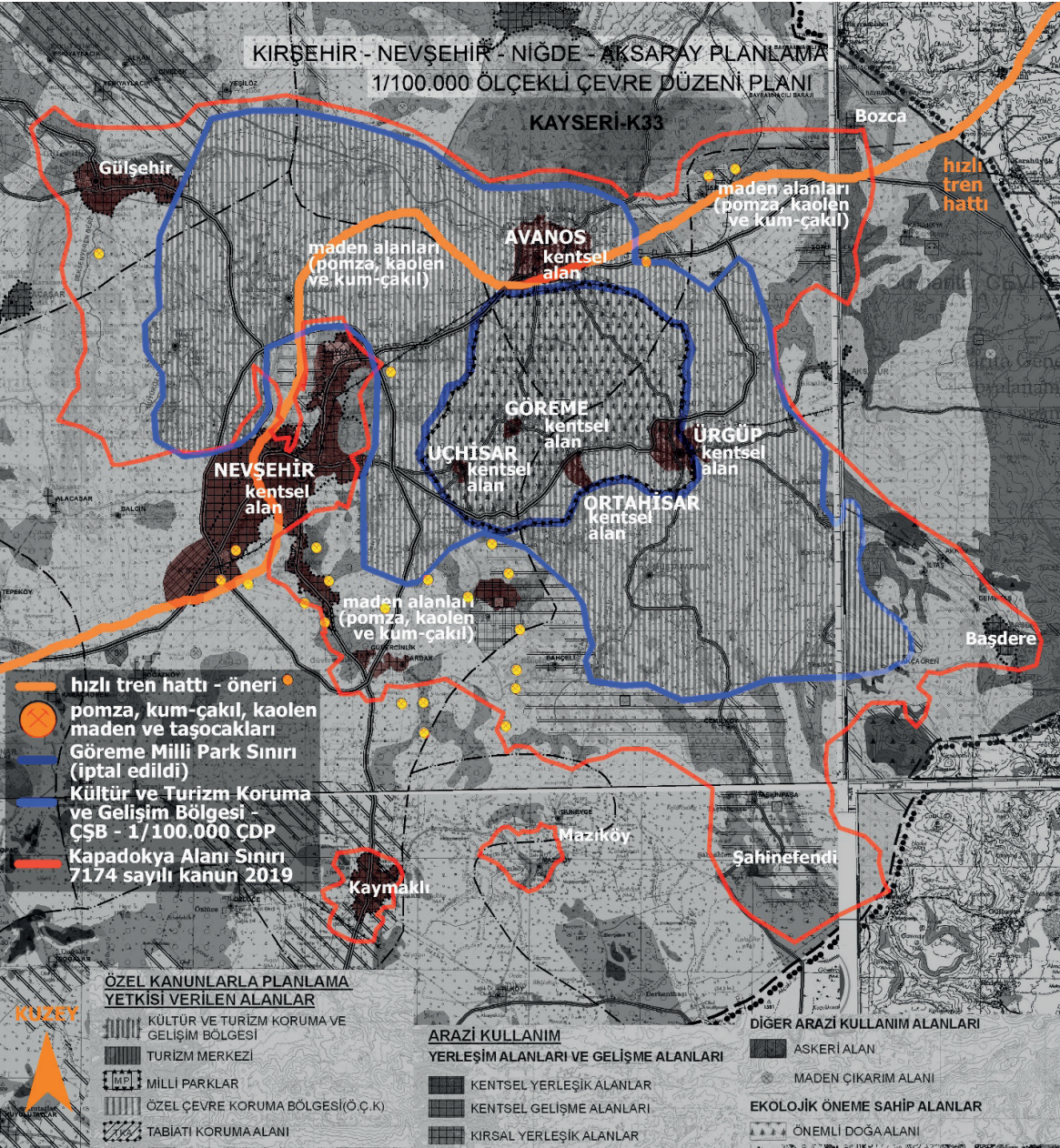
Ek 2 Tablo 1.

NEVŞEHİR	HACIBEKTAŞ	KARADURINA	92	50
NEVŞEHİR	HACIBEKTAŞ	KIZILAĞIL	180	90
NEVŞEHİR	KOZAKLI	KALECİK	67	101
NEVŞEHİR	KOZAKLI	KANLICA	88	40
NEVŞEHİR	KOZAKLI	KARASENİR	91	38
NEVŞEHİR	KOZAKLI	KOZAKLI	378	283
NEVŞEHİR	KOZAKLI	KARAHASANLI	179	54
NEVŞEHİR	MERKEZ	GÖRE	117	70
NEVŞEHİR	MERKEZ	KAVAK	73	125
NEVŞEHİR	MERKEZ	KAYMAKLI	317	79
NEVŞEHİR	MERKEZ	NARKÖY	97	58
NEVŞEHİR	MERKEZ	NEVŞEHİR	1,040	943
NEVŞEHİR	MERKEZ	ÇAT		
NEVŞEHİR	MERKEZ	GÖREME	TKGB'DE KALDIĞI İÇİN ALAN HESABI YAPILMAMIŞTIR.	TURİZM KORUMA VE GELİŞTİRME BÖLGESİNDE KALDIĞI İÇİN GELİŞME ALANI ÖNERİLMEMİŞTİR.
NEVŞEHİR	MERKEZ	SULUSARAY		
NEVŞEHİR	MERKEZ	ÜÇHİSAR		
NEVŞEHİR	ÜRGÜP	AKSALUR	63	101
NEVŞEHİR	ÜRGÜP	BAŞDERE	53	114
NEVŞEHİR	ÜRGÜP	ÜRGÜP	TKGB'DE KALDIĞI İÇİN ALAN HESABI YAPILMAMIŞTIR.	TKGB'DE KALDIĞI İÇİN GELİŞME ALANI ÖNERİLMEMİŞTİR.
NEVŞEHİR	ÜRGÜP	MUSTAFAPAŞA		
NEVŞEHİR	ÜRGÜP	ORTAHIŞAR		
II. TOPLAMI			8 359	4 899

Kaynak: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 1/100.000 Ölçekli Kırşehir-Nevşehir-Niğde-Aksaray Planlama Bölgesi Çevre Düzeni Planı, Plan Açıklama Raporu, Gelişme Alanı Önerileri, Sf. 37.

Ek 3. Çevre Düzeni Planı Üstünde Milli Park, Kültür ve Turizm Koruma ve Geliştirme Alanı ve Kapadokya Alanı Sınırları ile maden alanları- taş ocakları, kentsel alanlar ve hızlı tren güzergahı

KIRŞEHİR - NEVŞEHİR - NİĞDE - AKSARAY PLANLAMA
1/100.000 ÖLÇEKLİ ÇEVRE DÜZENİ PLANI

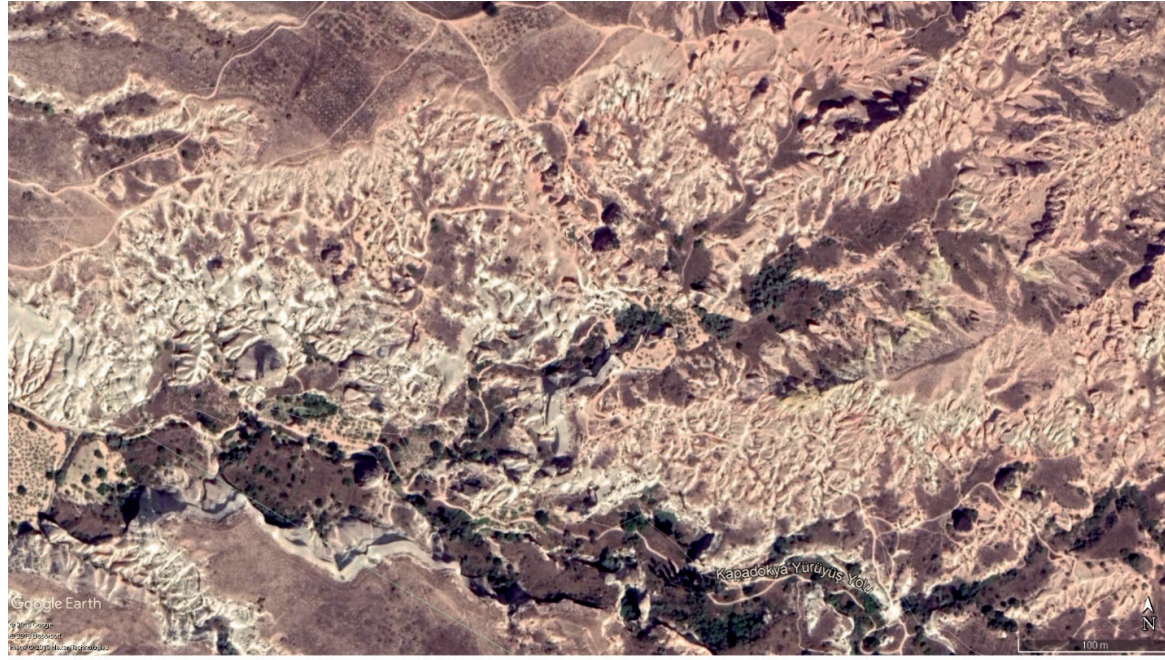
Kaynaklar: www.geodata.gov.tr Ekim 2019, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 1/100.000 Ölçekli Kırşehir-Nevşehir-Niğde-Aksaray Planlama Bölgesi Çevre Düzeni Planı, 7174 sayılı Kapadokya Alanı Hakkında Kanun'un Ekinde (Ek.1) verili koordinatlar, Kayseri-Antalya Hızlı Tren Projesi ÇED raporu, 2019.

Ek 4. Bölgeden Pomza taş ocakları – uydu görüntüleri, Google Earth Ekim 2019.

**GÖREME MİLLİ PARK STATÜSÜNÜN KALDIRILMASI KARARI:
MEKANSAL BİR DEĞERLENDİRME**

Ek 5. Bölgenin Jeolojik Yapısı ve risk altındaki değerler – Uydu Görüntüleri, Google Earth, Ekim 2019

📍 Nergiz Sk. No:2/5, Çankaya/Ankara 📞 +90 (312) 425 7764
✉ iletisim@ekolojikolektifi.org 🌐 ekolojikolektifi.org 🐦 [@ekolojikolektif](https://twitter.com/ekolojikolektif) 📘 [ekoloji.kolektifi](https://www.facebook.com/ekoloji.kolektifi)

📍 Nergiz Sk. No:2/5, Çankaya/Ankara 📞 +90 (312) 425 7764
✉ iletisim@ekolojikolektifi.org 🌐 ekolojikolektifi.org 🐦 [@ekolojikolektif](https://twitter.com/ekolojikolektif) 📘 [ekoloji.kolektifi](https://www.facebook.com/ekoloji.kolektifi)